

VERSLAG van de openbare vergadering van de Statencommissie Milieu & Mobiliteit van 6 december 2023

Voorzitter:

De heer E. Virginia.

Aanwezig:

Dhr. H. van Essen (gedeputeerde), Dhr. A. van Schie (Gedeputeerde), Dhr. D. Oude Wesselink, Mw. G. Bikker-Trouwborst, Mw. L. Veen, Dhr. A. de Jong, Dhr. L. van Lunteren, Dhr. G. Borger, Mw. M. de Widt, Mw. M. van Elteren, Dhr. R. Hossain, Dhr. P. de Weerd, Dhr. K. Vermaat, Dhr. B. van den Dikkenberg, Dhr. R. van Reenen, Dhr. S. Nagtegaal, Dhr. D. Bosch, Mw. M. Welschen-van der Hoek, Mw. N. Flink, Dhr. H. Wolting, Dhr. J. van der Linden, Dhr. B. de Hartog, Dhr. J. Breur, Mw. M. van den Broek, Dhr. K. van Vuuren, Mw. J. Matser, Mw. H. Rikkoert, Mw. O. de Man en Dhr. R. Dekker, Dhr. B. de Hartog.

Van ambtelijke zijde aanwezig:

Drs. R. Poort (griffier), de heer R. Van Paridon (commissiesecretaris).

Overige aanwezigen:

De heer D. Blok (Notuleerservice Nederland).

1. Heropening

De voorzitter heropent de openbare vergadering om 14.00 uur en heet alle aanwezigen van harte welkom. Agendapunten 17 tot en met 21 van de commissievergadering Milieu en Mobiliteit van 22 november 2023 komen vandaag aan de orde. De resterende spreektijden zijn meeverhuisd naar deze vergadering. Alle fracties krijgen uit coulanceoverwegingen twee minuten extra en GS krijgen nog vijftien minuten spreektijd.

Mevrouw De Man maakt bezwaar tegen het aantal minuten spreektijd. Twee minuten is erg kort, zeker gezien de onderwerpen die op de agenda staan. Zij verzoekt de voorzitter om ruimer om te gaan met de spreektijden.

De voorzitter antwoordt dat de resterende spreektijden van de geschorste commissievergadering van 22 november jl. reeds naar boven zijn afgerond en zijn verlengd met twee minuten. Dit zou voldoende moeten zijn voor een niet-ingepland tweede termijn.

2. Vaststellen agenda

De voorzitter heeft voorafgaand aan de vergadering geen wijzigingsverzoeken ontvangen.

De agenda d.d. 6 december 2023 is aldus vastgesteld.

3. SB startnotitie Energievisie – tweede termijn commissie

De heer Vermaat start zijn tweede termijn met een woord van dank in de richting van de gedeputeerde voor het Memorandum Energievisie. In het memorandum wordt veel uiteengezet, echter is het voor de SGP van aanzienlijk belang dat de leidende principes worden vastgesteld. PS zullen helder moeten aangeven hoe de leidende principes eruit gaan zien, en gezien de omschrijving van het proces denkt de SGP-fractie dat dat parallel aan andere lopende processen mogelijk moet zijn.

Mevrouw De Man benadrukt nog eens het belang van het gesprek over de leidende principes. De Energievisie heeft namelijk een gigantische invloed op allerlei andere documenten, maar uiteindelijk ook op de ordening van de provincie Utrecht. De memo heeft vooralsnog onvoldoende houvast gegeven over het gesprek, en daarom vraagt de VVD aan de gedeputeerde naar de urgentie van het vaststellen van het pMIEK 2.0 waar het proces van de Energievisie versneld moet worden.

De heer De Jong merkt op dat de gedeputeerde in de eerste termijn twee vragen van Volt heeft overgeslagen. De eerste vraag betrof Europese kaders als startpunt voor de Energievisie. Volt wil van GS weten hoe en in welke mate relevante experts en partners binnen de EU samenwerken. Daarnaast vraagt Volt:

- of GS de Startnotitie zou willen aanvullen met een Europese invalshoek.
- of GS daarbij Europese partners willen betrekken.
- of GS zouden willen toezeggen dat het EU-beleid als uitgangspunt gaat dienen en dat dit beleid expliciet zal worden gemaakt binnen de op te stellen Energie.
- of GS in het kader van de Energievisie een provinciaal burgerberaad zouden willen organiseren.

De heer Travaille heeft een vraag over de Strategische Collegeagenda. Bij punt 28, de Energie, staat namelijk dat de Startnotitie zou zijn vastgesteld op 31 oktober 2023. Dit komt niet overeen met de processtappen die zijn gepresenteerd in het memorandum. De tweede vraag van de Partij voor de Dieren betreft twee punten uit het coalitieakkoord. Daarin staat: "Wij ondersteunen gemeenten met een planmatige aanpak voor verduurzaming van de gebouwde omgeving." En er staat: "We onderzoeken hoe we grootverbruikers in midden- en kleinbedrijven kunnen stimuleren tot verduurzaming." De heer Travaille stelt dat wanneer de Energievisie landt in een programma, de uitvoering van deze punten pas in 2025 van start gaat, terwijl het wenselijk zou zijn om reeds in 2024 met deze punten te starten.

Mevrouw Matser merkt op dat in de voorzet voor de Energievisie genoemd staat dat de provincie onder andere in gesprek gaat met verschillende energie- en economiepartners. Zij is benieuwd of ook milieuorganisaties betrokken gaan worden bij deze gesprekken. In het nieuwe memorandum gaat het immers ook over het doen van externe consultatie. GroenLinks is daarnaast verheugd over het memorandum, dat veel helderheid schept over het proces.

Ook mevrouw Bikker-Trouwborst is content met de procesmatige duidelijkheid die wordt geschept door het memorandum. Zij heeft een aantal opmerkingen.

- Zouden PS de leidende principes uit de Energievisie niet moeten vaststellen?
- De aan PS gevraagde input die verwerkt zou worden in de Energievisie zijn niet meegenomen. Dit betrof een achttal punten.
- Het afwegingkader pMIEK zou binnen de Energievisie moeten vallen.
- De besluitvorming op de Energievisie zou mogelijk op hetzelfde moment tot stand komen als het pMIEK 2.0. De Energievisie zou echter eerst tot stand moeten komen, en vervolgens het pMIEK – binnen de kaders.
- In de Energievisie valt te lezen dat er op elk bedrijventerrein een energiehub zou moeten komen. Het is wenselijker wanneer dit er alleen voor de grote bedrijventerreinen komt.

De heer Dekker dankt de gedeputeerde voor het extra memorandum. Hij geeft aan meerdere werksessies in het voorjaar te wensen, in plaats van één. Wanneer de werksessies niet goed zijn vertaald in de Energievisie, zullen de Staten de Energievisie moeten amenderen.

De heer Borger sluit zich aan bij de voorgaande spreker en begrijpt dat er druk ligt op het proces van het pMIEK 2.0. Meerdere werksessies in het voorjaar betekent volgens D66 dat er in september, wanneer wordt gevraagd om de Energievisie vast te stellen, amendementen komen. Daarom is het des te wenselijker om inzicht te krijgen in hoe de uitkomsten van de werksessies in de Energievisie worden verwerkt.

Mevrouw Rikkoert stelt dat PS aan zet zijn als het gaat om de leidende principes. Voor de ChristenUnie heeft besluitvorming van PS hieromtrent de voorkeur; zodoende is helder wat de insteek van de provincie is en kan er constructief met partijen worden gesproken over de Energievisie. Zij vraagt aan PvdA en D66 hoe zij verwachten dat er wordt omgegaan met de uitkomsten van een werksessie. Een commissievergadering zou constructiever zijn om input te leveren op de Energievisie.

De heer Dekker antwoordt dat de input uit een onlangs gehouden werksessie over industriegebieden in de provincie ook is meegenomen en verwerkt. Input uit werksessies zal altijd landen, zolang er maar draagvlak

voor is binnen PS. Hij heeft er vertrouwen in dat de input uit de werksessies wordt meegenomen. Er volgen vanzelf amendementen op het Statenvoorstel wanneer deze input toch niet wordt meegenomen.

De heer Borger is dezelfde mening toegedaan. Het zal blijken uit het Statenvoorstel.

Mevrouw Rikkoert merkt op dat de leidende principes van dermate aard zijn dat het een goed vertrekpunt is voor de Energievisie wanneer deze principes van tevoren worden vastgesteld. Een amendement op de Energievisie achteraf is niet praktisch en geeft PS onvoldoende gelegenheid om haar controlerende taak te vervullen. De ChristenUnie vraagt aan de gedeputeerde hoe hij omgaat met uitkomsten uit een commissievergadering of werksessie over de leidende principes in de tussenfase.

Gedeputeerde Van Essen begint zijn beantwoording met de opmerking dat de Energievisie wordt vastgesteld door PS. Deze visie wordt niet ook door gemeenteraden of andere partners vastgesteld. Dit maakt dat PS vrij zijn om andere keuzes te maken in de Energievisie en er niet een situatie kan ontstaan waarin er bij andere parlementen een andere versie voorligt.

Gedeputeerde Van Essen gaat in op de vraag van de SGP over de leidende principes. PS stellen aan de voorkant kaders vast waarbinnen het college een programma uitwerkt en PS controleren of dit op de juiste manier is verwerkt. Daarnaast is er de mogelijkheid dat PS aan de voorkant, via een startnotitie of anderszins, input meegeven waarmee het college een voorstel uitwerkt dat vervolgens al dan niet door PS wordt vastgesteld. Hierbij hebben PS de mogelijkheid tot amenderen. Bij het voorliggende voorstel omtrent de Energievisie is voor het laatste model gekozen, want GS zijn van mening dat PS degenen zijn die de Energievisie moeten vaststellen. Het is immers een kaderstellend stuk.

De gedeputeerde denkt niet dat het nodig is om de leidende principes apart via Statenvoorstellen vast te stellen om te voorkomen dat de Energievisie niet in lijn is met de wensen van PS. De spannende keuzes liggen namelijk veel meer bij de structurerende keuzes na het vaststellen van de Energievisie, en niet bij de leidende principes. Daarnaast kost het door mevrouw Rikkoert voorgestelde proces veel tijd. Dit betekent namelijk dat er leidende principes worden vastgesteld terwijl overleg met partners reeds verdergaat. In het memorandum is gepleit voor commissievergaderingen met schriftelijke terugkoppelingen vanuit GS, waarin aan de hand van een Statenbrief het debat wordt gevoerd over onder andere de leidende principes. PS kunnen in deze commissievergaderingen aandachtspunten meegeven aan GS. Deze voorstellen worden genotuleerd en vervolgens meegenomen in de totstandkoming van de Energievisie. GS koppelen vervolgens terug hoe er met de opmerkingen van PS is omgegaan. In een volgende commissievergadering kunnen PS correcties aanbrenge op de verwerking van de aandachtspunten. Mocht er in het definitieve Statenvoorstel opnieuw iets aan schorten, dan kunnen PS amenderen.

De heer Vermaat vraagt aan de gedeputeerde of hij een verschil ziet tussen commissievergaderingen en het vaststellen van een Statenvoorstel met leidende principes.

Gedeputeerde Van Essen reageert dat een Statenvoorstel meer tijd kost en een andere status heeft. Formeel is er een verschil tussen een Statenvoorstel en input via commissievergaderingen, want PS dienen bij een Statenvoorstel tot een stemming te komen. De wijze waarop GS de input van PS meenemen is in beide gevallen echter hetzelfde.

De heer Vermaat stelt dat er bij het meegeven van input een aanzienlijk verschil is tussen een Statenvoorstel en een commissievergadering. Bij een Statenvoorstel wordt er gewogen naar de meerderheid van de Staten, terwijl de meningen van PS uit een commissievergadering op een andere manier worden gewogen. Daarnaast vraagt de SGP aan de gedeputeerde of het niet veel minder tijd kost wanneer PS aan GS vooraf afkaderen en meegeven wat de uitgangspunten zijn, dan wanneer later in het proces zaken omgebouwd moeten worden.

Gedeputeerde Van Essen merkt op dat er normaliter kaders worden vastgesteld waarbinnen GS iets uitwerken, of dat GS iets voorbereiden met de input van PS. Er wordt nu gevraagd om een combinatie van

beide. Het wordt ten aanzien van de tijdsplanning wat krapper om zaken als burgerparticipatie en het meenemen van de partners te realiseren.

Mevrouw De Man wijst erop dat een wensenlijstje vanuit PS, buiten de openbare vergadering om, niet transparant is. Wensen vanuit PS dienen in een commissievergadering te worden geuit, zodat alle burgers kunnen zien welke partijen wat hebben bijgedragen aan, in dit geval, de Energievisie. De VVD hoort van de gedeputeerde graag hoe hij denkt over de verwerking van een dergelijk wensenlijstje dat via de mail is verstuurd en hoe deze transparant en openbaar is.

Gedeputeerde Van Essen antwoordt dat de door GS ontvangen wensen en suggesties vanuit PS bij de eerstvolgende vergadering als stukken kunnen worden bijgevoegd, waarmee deze openbaar en onderdeel van de beraadslaging zijn.

Mevrouw Van den Broek merkt op dat de gedeputeerde nu al een aantal keren de factor tijd bij zijn argumentatie betreft. Het is echter de vraag wat er belangrijker is, zorgvuldigheid of snelheid.

Gedeputeerde Van Essen reageert dat de zorgvuldigheid niet in het gedrang hoeft te komen. Het is zaak om een modus te vinden waarbij er op een zorgvuldige en tijdige manier informatie kan worden verzameld en waarbij PS in de gelegenheid worden gesteld om uiteindelijk tot een goed besluit te komen. De tijdsdruk ligt met name bij het feit dat er investeringen voorbereid moeten gaan worden in de uitbreiding van de energie-infrastructuur. Het ministerie heeft immers gemeend dat de provincies hierin een belangrijke rol moeten spelen via de pMIEK 2.0, ofwel een programmering voor netuitbreidingen, die gebaseerd moet zijn op zorgvuldige afwegingen, gesprekken met partners en de Energievisie. De deadline voor de pMIEK 2.0 is januari 2025. Wanneer de pMIEK 2.0 niet rond deze tijd is gepresenteerd, worden de investeringsplannen van de netbeheerders voortgezet zonder sturing van de desbetreffende overheden op deze investeringen – en dit is onwenselijk. De basis voor de pMIEK 2.0 is namelijk de Energievisie. En hoewel deze deels tegelijk worden opgesteld, wordt na de zomer van 2024 eerst de Energievisie vastgesteld door PS. Wordt dit vooruitgeschoven, dat is het lastig om de overwegingen en besluiten van PS nog te kunnen verwerken in de pMIEK 2.0 en daarmee in de investeringsplannen van netbeheerders.

Mevrouw Bikker-Trouwborst vult aan dat zij pleit voor zorgvuldigheid én snelheid. Zorgvuldigheid is ongekend belangrijk, want de Energievisie heeft veel gevolgen voor burgers. Zij vraagt aan de gedeputeerde wat er specifiek wordt bedoeld met de "90%-versie".

Gedeputeerde Van Essen laat weten dat PS reeds begin 2024 de leidende principes in conceptvorm zullen ontvangen. Bij de 90%-versie van de Energievisie – de leidende principes, de uitwerking daarvan en de structurerende keuzes – later in 2024 kunnen PS aangeven wat er gevonden wordt van de verwerking van de leidende principes en de structurerende keuzes in deze versie. Vervolgens zullen PS erover besluiten (en eventueel corrigeren).

De heer Vermaat merkt op dat er op de tweede bladzijde van het memorandum gesteld wordt dat er geen ruimte is tussen het vaststellen van de Energievisie en het opstellen van de pMIEK 2.0. De SGP wil van de gedeputeerde weten hoe het is gesteld met deze ruimte en of het mogelijk is om de leidende principes apart vast te stellen.

Gedeputeerde Van Essen antwoordt dat dit zou betekenen dat de Energievisie later vastgesteld wordt, vermoedelijk in de Statenvergadering van november of december 2024. Daarmee wordt de ruimte om dit te verwerken in de pMIEK 2.0 kleiner. Het Rijk heeft verzocht om de Energievisie of de concept-Energievisie in september 2024 vast te stellen.

De gedeputeerde heeft een vraag ontvangen van Volt over het Europese beleid. Europese kaders en regelgeving worden uiteraard als uitgangspunt genomen. De Europese partners worden zover aan de orde betrokken bij het proces. Het college neemt het beleid als startpunt en organiseert geen aparte werkbezoeken in Brussel voor de Energievisie. Het college staat open voor input op dit punt.

De gedeputeerde laat weten dat er ten aanzien van budget en tijdplanning niet is voorzien in een burgerberaad. Mochten PS hierop staan, dan zal dit consequenties hebben voor zowel de doorlooptijd als voor het budget.

De gedeputeerde reageert op de vraag van de Partij voor de Dieren over de Startnotie. Deze is op 31 oktober jl. door het college vastgesteld. Het college neemt ook na vaststelling alle input van PS mee.

De gedeputeerde antwoordt dat er niet wordt gewacht met verduurzaming van de gebouwde omgeving totdat de Energievisie is vastgesteld. Het lopende Programma Energietransitie gaat door. Zo ontvangen PS binnenkort een Statenbrief over het oprichten van een energiedienstencentrum om gemeenten te ondersteunen bij het verduurzamen van de gebouwde omgeving.

GroenLinks heeft een vraag gesteld over het betrekken van milieuorganisaties, waaronder de NMU, bij de gesprekken over de Energievisie. De gedeputeerde bevestigt dat het college inderdaad spreekt met deze partners.

De gedeputeerde vermeldt dat het Afwegingskader pMIEK een apart afwegingskader is wat ook een apart Statenvoorstel zal zijn, gelijktijdig met de besluitvorming omtrent de Energievisie, dat afwegingskaders geeft voor het pMIEK. De Energievisie is breder, terwijl het afwegingskader gaat over de keuzes voor het pMIEK. Het is daarom belangrijk om dit afwegingskader tijdig beschikbaar te hebben, zodat het pMIEK de kaderstellende rol kan vervullen.

De gedeputeerde heeft een vraag ontvangen van het CDA over elk bedrijventerrein een energiehub. Hij geeft aan dat het ging om voorbeelden van de structurerende keuzes en leidende principes. Het college heeft op dit moment geen standpunt over energiehub's. Het is verder opvallend dat de reacties van PS met name gaan over de structurerende keuzes, en niet over de leidende principes.

De gedeputeerde reageert op de wens van D66 en PvdA om meerdere werksessies te organiseren. Hij bedankt de twee fracties voor de inbreng en zal dit meenemen. De werksessies/infosessies hebben vooral een informerende functie. Het college wenst de inbreng van PS omwille van de transparantie met name tijdens de commissies te doen.

De heer De Jong vraagt of de Europese kaders expliciet gemaakt kunnen worden in de Startnotitie. Tevens vraagt hij naar de mening van de andere fracties over het burgerberaad. Leent de Energievisie zich voor een actieve burgerparticipatie?

Gedeputeerde Van Essen stelt dat de Startnotitie reeds is vastgesteld en dat de Europese kaders hierin niet expliciet zijn benoemd. De gedeputeerde zegt toe dat het college de inbreng van de fracties over de Europese regelgeving meeneemt in de Startnotitie.

Mevrouw De Man reageert op de heer De Jong en vraagt of hij ervoor pleit om inwoners te betrekken bij het vormen van de Energievisie, of meer in de uitvoeringsinstrumenten van de verordeningen in de pMIEK.

De heer De Jong legt uit dat het actief betrekken van de inwoners bij het opstellen van de visie iets is wat Volt middels een burgerberaad wil aanpakken.

De heer Borger meldt dat hij met betrekking tot de burgerparticipatie eerder heeft aangegeven dat dit niet stevig genoeg is ingekleed voor de Energievisie. De reden hiervoor is dat er enkel een onlineconsultatie in is opgenomen.

De heer De Hartog laat weten dat Forum voor Democratie altijd pleit voor burgerinspraak, maar burgerinspraak en het verlengde traject mogen niet leiden tot netbeheerders of burgers die hun eigen plan

gaan trekken omdat de provincie niet op tijd is. Dan zou de provincie haar invloed namelijk kwijt zijn. Burgerinspraak mag dus alleen plaatsvinden mits de tijdsplanning van alles processen wordt gehaald.

De heer Breur geeft aan dat ook de SP voor een stevige vorm van burgerparticipatie is.

Mevrouw Van den Broek pleit voor burgerparticipatie, maar wel op een betere manier dan de vorige keer.

Mevrouw Matser reageert op de heer De Jong en stelt dat het belangrijk is om ruimte te creëren voor burgerparticipatie en dat er goed moet worden nagedacht over waar en wanneer dit wordt toegepast. Zij onderschrijft het standpunt van het college: wanneer het traject burgerparticipatie niet toestaat, kan dit op een later moment, als het gaat over ruimtelijke besluiten, worden georganiseerd.

De heer Van der Star vermeldt dat ook de PVV een voorstander is van burgerparticipatie. De PVV is echter wel benieuwd in hoeverre er rekening wordt gehouden met de meningen van de burgers als het gaat over uitbreiding van windturbines.

Mevrouw Rikkoert vraagt hoe de voorzitter voornemens is om dit debat af te sluiten, aangezien er een meerderheid in de commissie is die op dit onderwerp om een Statenvoorstel vraagt.

De voorzitter antwoordt dat hij dit verzoek enkel kan overbrengen aan de gedeputeerde namens de commissie. Er zijn daarnaast andere instrumenten die PS ter beschikking staan om dit soort verzoeken bij het college over te brengen.

Gedeputeerde Rikkoert stelt aan PS voor om het standpunt via de commissie kenbaar te maken of om dit via een motie in de Statenvergadering te doen.

Mevrouw Rikkoert legt uit waarom er twee keer een Statenvoorstel zou moeten zijn rondom de Energievisie. Zoals ook bij de RES gebeurde werd eerst de conceptversie en daarna de definitieve versie vastgesteld middels een Statenvoorstel. Dit is gedaan om PS in een zo goed mogelijke positie te brengen en om het draagvlak correct te wegen. Zij stelt voor om twee Statenvoorstellen te organiseren. Wanneer de leidende principes zijn vastgesteld, kan er op ambtelijk niveau aan de slag worden gegaan met de voorbereidingen voor de pMIEK 2.0. Samenvattend betreft dit een Statenvoorstel over de leidende principes én vervolgens een Statenvoorstel over de Energievisie.

Gedeputeerde Van Essen geeft aan dat een apart Statenvoorstel voor de leidende principes van invloed is op (planning van) de internetconsultatie. Dit is een keuze van de Staten.

De voorzitter brengt het voorstel van de ChristenUnie in stemming. Er is geen steun voor dit voorstel. Dit betekent dat er in de Statenvergadering van 13 november 2023 via gewogen stemming een motie kan worden ingediend over een apart Statenvoorstel over de leidende principes.

De voorzitter constateert dat alle vragen zijn beantwoord.

4. Mededelingen

Gedeputeerde Van Schie vermeldt dat hij PS op 8 november jl. heeft geïnformeerd over de voortgang van de proef Gratis OV voor Ouderen met een Krappe Beurs. Deze proef wordt voortgezet voor zowel oude als nieuwe doelgroepen. Hier is in voorzien in de begrotingswijziging, die op 13 december a.s. aan de Staten wordt voorgelegd. Mocht het begrotingsvoorstel het halen, dan worden de nieuwe deelnemers in januari hierover geïnformeerd en ontvangen PS in december a.s. een Statenbrief.

Gedeputeerde Van Schie legt uit dat de Spooragenda gaat over hoe de provincie zich verhoudt tot de nationale opgave in het spoorstelsel. Er zitten voor dit spoorstelsel grote veranderingen aan te komen die op landelijk niveau worden besproken. Het college praat GS graag bij over de nadere informatie die hieromtrent te verkrijgen is en welke grote ontwikkelingen het college ziet.

De voorzitter inventariseert of de commissie steun heeft voor het voorstel om een infosessie te organiseren over de Spooragenda. Hiervoor bestaat een meerderheid.

5. [SB Vervoerplannen 2024 U-OV en Syntus](#)

6. [SB Afschaling U-OV-concessie](#)

De voorzitter vermeldt dat de 5SB Vervoerplannen 2024 U-OV en Syntus in samenhang wordt besproken met de SB Afschaling U-OV-concessie. Beide punten zijn opgewaarderd door GroenLinks, CDA, UtrechtNu!, SP, VVD en CDA.

De heer Vermaat heeft een punt van orde over de stemming van agendapunt 3. In het Reglement van Orde artikel 71, lid 2 staat: "Vervolgens vat de voorzitter het advies van de commissie samen. Zo nodig kan de voorzitter bij het formuleren van het gevoelen van de commissie de stemverhoudingen in Provinciale Staten in de afwegingen mee nemen."

De voorzitter bedankt de heer Vermaat voor zijn opmerking en geeft het woord aan GroenLinks.

De heer Oude Wesselink spreekt namens de fracties van GroenLinks en PvdA de teleurstelling uit wegens de onbetrouwbare dienstregeling. Teleurgestelde reizigers wachten tevergeefs op een bus of tram. GroenLinks en PvdA ontvangen veel klachten over het openbaar vervoer. Wel worden er dankzij de motie-Bikker middelen vrijgesteld om de prijs van het buskaartje niet te verhogen. PvdA en GroenLinks horen graag van de gedeputeerde wat hij doet om de problemen bij de vervoerders op te lossen.

De heer Van der Pouw-Kraan is van mening dat openbaar vervoer in een fatsoenlijke provincie noodzakelijk is voor een goede ontwikkeling van de leefbaarheid, economie, leefomgeving en duurzaamheid. De flexibele vervoerservices dienen als belangrijke schakels om mensen vanuit de kleine dorpen naar centrale bushaltes te brengen. De effectiviteit blijkt echter verre van optimaal te zijn. Het valt op dat de antwoorden op de technische vragen over de vervoersplannen niet overeen lijken te komen met eerder verstrekte informatie vanuit zowel Syntus als de provincie. Het CDA wil van GS weten wanneer de inwoners van de provincie toegang krijgen tot fatsoenlijk openbaar vervoer binnen de kleine kernen. Het valt het CDA daarnaast op dat de benadering van het openbaar vervoer zich vaak richt op een lineaire gedachtegang, namelijk dat een x-aantal reizigers een x-aantal middelen vereist. Het CDA pleit ervoor om deze denkwijze om te keren en om te onderzoeken hoe het openbaar vervoer aantrekkelijker gemaakt kan worden, als alternatief voor de auto. Is de gedeputeerde bereid om, in nauw overleg met PS, deze huidige lineaire gedachtegang te overwegen?

De heer Bosch vraagt hoe het CDA in dit verband kijkt naar de recente kaalslag in het ov in zowel in de stad als de provincie Utrecht.

De heer Van der Pouw-Kraan denkt dat de lineaire gedachtegang en de kaalslag in het ov met elkaar verbonden zijn. Mensen gaan niet meer met het ov omdat het niet betrouwbaar is, en wanneer er minder mensen uit het ov stappen, is het logisch dat er afschaling plaatsvindt. De provincie zou een ambassadeur moeten zijn voor het ov, om ervoor te zorgen dat de reizigersaantallen weer toenemen.

De heer Bosch memoreert de op 4 april 2023 door PS ontvangen memo over het feit dat er geen opschaling van het ov zou komen – die eerder wel was beloofd. In de opeenvolgende commissievergadering in mei 2023 bezwoer de toenmalige gedeputeerde Schaddelee dat U-OV er per ingang van de nieuwe dienstregeling 2024 eraan gehouden zou worden om het Pluspakket opnieuw in te voeren alsmede de verbeteringen van het Vervoerplan 2024. In het huidige memo wordt gesteld dat het U-OV aangeeft dat men in de loop van 2023 weer 100% zou willen gaan rijden. In april jl. ontving U-OV een boete voor de afschalingen, die niet waren afgestemd met de gedeputeerde. In de huidige Statenbrief wordt medegedeeld dat er 16% wordt afgeschaald per ingang van de dienstregeling. Wederom wordt er dezelfde belofte gedaan als in april 2023: "In de loop van 2024 hoopt U-OV weer te kunnen opschalen." Daarnaast lijkt er niet naarstig te worden gezocht naar nieuwe chauffeurs, terwijl dit wel wenselijk is. De huidige jaren durende afschaling, met bijbehorende boetes, heeft meer aandacht. Ondertussen gaan gemeenten wel door met het verminderen van de automobilititeit. UtrechtNu! vraagt de gedeputeerde om een reflectie op dit onderwerp.

Daarnaast wil de heer Bosch weten wat de afspraken zijn over het beboeten van afschalingen. Dit alles roept vragen op over de betaalbaarheid in de provincie Utrecht. Voor veel buschauffeurs lijkt het zeer lastig om zich een leven in Utrecht financieel te kunnen veroorloven. Wat doet de gedeputeerde, in samenwerking met de gemeenten, om ervoor te zorgen dat buschauffeurs en andere essentiële beroepen in Utrecht kunnen blijven wonen? UtrechtNu! maakt zich ten slotte zorgen over de specifieke afschaling van lijn 4 tussen Terwijde en Utrecht CS. NS gaat daar namelijk ook de dienstregeling vanaf 10 december afschalen. Hij verzoekt de gedeputeerde om hierover het gesprek aan te gaan met U-OV en NS.

De heer Breur complimenteert de heer Van der Pouw-Kraan voor het betoog, dat recht uit zijn hart gegrepen is. De provincie moet naar een andere manier van denken over het ov. Het ov dient meer ingezet te worden als een aantrekkelijk alternatief voor de auto. Dit lijkt op dit moment steeds minder het geval te zijn. De geplande afschalingen in de vervoersplannen baren de SP zorgen, en dit geldt ook voor gemeenten in de regio. Wat kan de gedeputeerde zeggen tegen de gemeenten om hen gerust te stellen? Hij wil weten wanneer bekend werd dat het basispakket niet gehaald zou worden. Eerder werd namelijk duidelijk dat dit basispakket gegarandeerd zou zijn.

De Bosch informeert of de vraag over het (niet) werven van buschauffeurs ook bij de SP leeft.

De heer Breur bevestigt dat en antwoordt dat er regelmatig wervingsadvertenties in het openbaar worden geplaatst. Het tegenvallende tempo van de werving is echter wel opmerkelijk.

De Hossain stelt dat deze afschaling in de vervoersplannen veel mensen raakt die afhankelijk zijn van het ov. De VVD is daarom teleurgesteld. Welke kansen zien GS om de bewoners in Maarsen, woonachtig in een kantoorpand bij Lage Weide, te ondersteunen, die 's avonds en in het weekend dankzij de afschaling zijn aangewezen op levensgevaarlijk oversteken of vijftien minuten omlopen?

Gedeputeerde Van Schie begint zijn beantwoording met de opmerkingen dat hij zich aansluit bij de diepe teleurstelling over het niet waarmaken van de nagestreefde ov-productie. De afschalingen en de consequenties daarvan voor de reiziger zijn teleurstellend. Het college voert de druk op bij de vervoerders middels het opleggen van boetes wanneer zij afschalen en door met hen gesprek te blijven over de mogelijkheden. De provincie heeft aangegeven geen genoegen te nemen met niets minder dan een robuuste regeling. Ten aanzien van de afschalingen is er een afwegingskader gemaakt waarin de eerste en laatste rit worden geborgd. Er wordt goed gekeken naar de capaciteit, ook met betrekking tot lijn 4. Er dient voor gezorgd te worden dat de bussen die rijden de capaciteit hebben om de vervoersvraag in te vullen. De NS ervaren daarnaast min of meer dezelfde problematiek als wat de provincie ziet op de buslijnen, namelijk onvoldoende bemensing in het ov.

De heer Bosch vraagt of de gedeputeerde heeft gesproken met de NS over de betreffende afschaling.

Gedeputeerde Van Schie bevestigt dat er een gesprek is geweest tussen de provincie en de NS. Er is een zienswijze ingediend bij de NS over het vervoerplan, want deze zou beter kunnen. Pas in de loop van het jaar zal het personeelstekort bij de NS weer op peil komen.

De heer De Hartog merkt op dat er in de Statenbrief twee oorzaken van de personeelstekorten worden genoemd die door de provincie kunnen worden opgelost. Een daarvan is dat de cao op dit moment nog is ingericht op de 40-urige werkweek.

Gedeputeerde Van Schie reageert dat een gedeputeerde geen invloed heeft op de landelijk afgesloten cao's. Het betreft echter wel een probleem dat vervoerders zelf ook zien.

Gedeputeerde Van Schie reageert op de heer Bosch en stelt dat het college hoopt dat er in de loop van het jaar samen met U-OV kan worden opgeschaald. Het is de vraag tot hoever deze opschaling reikt. Ook de vervoerder wil zelf uiteraard graag opschalen. Er lijkt genoeg te worden gedaan om nieuwe chauffeurs te werven. De vervoerders hebben van het college toestemming gekregen om advertenties te plaatsen op

bussen waar dit voorheen niet was toegestaan, en zij maken hier nu gebruik van. Het chauffeurstekort blijft vooralsnog echter bestaan.

Ten aanzien van de betaalbaarheid van het wonen in provincie Utrecht stelt de gedeputeerde dat dit inderdaad een probleem is, maar dat de provincie niet bij machte is om dit probleem spoedig op te lossen. De provincie zet zich in om woningen bij te bouwen en het woningtekort op te lossen, waarmee hopelijk de prijzen worden teruggedrongen.

Gedeputeerde Van Schie laat weten dat het eerste voortgangsgesprek met de directie van Q-Bus wordt gevoerd in de aanwezigheid van de Commissaris van de Koning. Er wordt sterk gehecht aan voortgang op dit dossier.

Gedeputeerde Van Schie dankt CDA voor de noodkreet. Er zijn twee soorten concessies. De Syntus-concessie rijdt vanaf 10 december 2023 op het basispad dat is afgesproken voor 2024. Syntus heeft de wens om het Pluspakket in 2024 in te voeren. Q-Bus zet daarentegen een stap achteruit in de Stadsconcessie. Een deel van de concessies gaat dus goed. Het college herkent niet dat er afschalingen in de landelijke concessie zouden zijn, want Syntus is voornemens om vanaf 10 december 2023 te gaan rijden met de afgesproken frequenties.

De heer Breur wijst erop dat afschalende Q-Bus de stad en de direct omliggende gemeenten bedient. Syntus is dus goed bezig, maar dat neemt de zorgen over Q-Bus niet weg.

Gedeputeerde Van Schie antwoordt dat de gesprekken met de ene vervoerder inderdaad een andere toon hebben dan met de ander.

Gedeputeerde Van Schie laat aan de heer Bosch weten dat er voor de sancties een iets ander regime wordt gevoerd. Het college wil namelijk niet dat er een rem ontstaat bij Syntus omtrent het al dan niet hanteren van het Pluspakket als gevolg van sancties. Het college is met Q-Bus in gesprek over het sanctiepakket van 2024. Het heeft bovendien geen zin om te sanctioneren wanneer het personeelstekort blijft bestaan.

Gedeputeerde Van Schie heeft een vraag ontvangen van het CDA over Syntus Flex. Dit wordt nog geëvalueerd en staat los van de afschalingsproblematiek. Dit is een continu proces van maatwerk.

Gedeputeerde Van Schie zegt toe dat het college gaat onderzoeken waarom de mensen uit Maarsen geen regelmatige busverbinding hebben en als gevolg daarvan een onveilige oversteek moeten maken. Hij wil tevens het gesprek aangaan met de vervoerders over abonnementen waar geen gebruik meer van kan worden gemaakt als gevolg van de afschaling. Er kan dan gedacht worden aan een compensatie.

Gedeputeerde Van Schie merkt dat er onder de fracties veel zorgen leven over de personeelstekorten in het ov. Het college verneemt graag van de commissie welke ideeën er zijn om dit tekort op te lossen.

7. Statenbrief Inzet BO MIRT 2023

De heer Hossain heeft elf seconden spreektijd en stelt dat de MIRT-plannen misschien wel het grootste onderwerp is dat de commissie bespreekt. Hij kijkt uit naar de commissievergadering van 17 januari 2024. De VVD vraagt aan de gedeputeerde of hij in kans ziet tot het inrichten van infosessies in 2024 over grote projecten die onder het MIRT vallen.

De heer De Jong merkt op dat de provincie een alternatief uitwerkt voor het Tracébesluit A27/A12 en dat PS hierover op 1 februari 2023 is geïnformeerd. Volt vraagt zich in de context van de lopende landelijke coalitieonderhandelingen af hoe GS voornemens zijn zich in bestuurlijke overleggen op te stellen ten aanzien van het alternatief Ring Utrecht en in welke mate de planning afhankelijk is van de duur van de totstandkoming van het regeerakkoord. Daarnaast vraagt Volt zich af hoe de inzet van GS aansluit bij de recent aangenomen motie aangaande de vierde aanvliegroete op Schiphol. In de geest van de motie had Volt verwacht dat GS zouden gaan pleiten voor krimp, netto minder overlast en strengere

duurzaamheidscriteria in de Luchtruimherziening Schiphol. Ten slotte is Volt benieuwd hoe GS het nieuws duiden dat de EU, Canada en de VS druk uitoefenen om de krimp van Schiphol tegen te gaan.

Gedeputeerde Van Schie laat aan de VVD weten dat PS worden meegenomen in een dialoogsessie over de Merwedelijk die gepland staat in maart 2024.

Gedeputeerde Van Schie heeft een vraag ontvangen van Volt over het alternatief Ring Utrecht en de coalitievorming in Den Haag. Dit betrof een opdracht vanuit de vorige coalitie. GS verwachten PS in de loop van de week te informeren over wanneer GS hiermee naar buiten komen. Het voornemen is om voordat de coalitieonderhandelingen op gang zijn gekomen de resultaten van de GS-onderzoeken openbaar te maken.

Gedeputeerde Van Essen kan een aantal dingen zeggen over de geluidsoverlast van Schiphol, de rol daarbij van de provincie, de zorgen die er leven onder veel inwoners uit Utrecht en de extra impact van de vierde fix. Dit is een onderwerp dat door de Tweede Kamer controversieel is verklaard en dus wordt behandeld vanaf het moment dat er een coalitieakkoord wordt gepresenteerd in Den Haag. De provincie onderstreept richting Den Haag de belangen van de provincie. Over het onderwerp vierde fix en luchtvaart verwacht de gedeputeerde de eerste helft van 2024 een infosessie te kunnen organiseren voor PS.

8. SB knelpunten door landbouwvoertuigen op gemeentelijke wegen

Mevrouw Bikker-Trouwborst verzoekt GS om een dorpsscan mee te nemen in het onderzoek naar de knelpunten door landbouwvoertuigen op gemeentelijke wegen. Het CDA vraagt of een provinciale weg kan worden meegenomen in de overwegingen.

De heer Van der Linden vindt het opvallend dat er slechts één gemeente gereageerd heeft op de vragen van de provincie over mogelijke knelpunten. Bij het navragen bij de gemeentelijke partijgenoten kreeg de SGP meer knelpunten te horen dan de drie reeds genoemde knelpunten. Daarom heeft de SGP de volgende vragen.

- Bij de beantwoording op vraag 4 wordt gesteld dat dit alleen knelpunten in relatie tot provinciale wegen betreft, terwijl er in de Statenbrief staat dat het gaat om knelpunten door landbouwvoertuigen op gemeentelijke wegen. Kan de gedeputeerde hier meer duidelijkheid over geven?
- Hoe kan het zijn dat er maar één gemeente gereageerd heeft?
- Kan de gedeputeerde toezeggen dat hij nog een keer bij de gemeenten inventariseert of er meer knelpunten zijn dan er nu zijn opgegeven?

Gedeputeerde Van Schie merkt ten eerste op dat het voorliggende onderwerp sterk leeft in het landelijk gebied. Veel mensen hechten er belang aan dat de provincie serieus kijkt naar de positie van landbouwvoertuigen op de weg. In de kleine kernen is het landbouwvoertuig onderdeel van het bestaan, maar tegelijkertijd presenteren de voertuigen ook een gevaarlijke situatie.

Gedeputeerde Van Schie heeft een vraag ontvangen van het CDA over een provinciale weg in Lexmond. Het college beoogt dit voorlopig niet. De provincie denkt graag mee met gemeenten over gevaarlijke knelpunten, ook met betrekking tot landbouwvoertuigen. De provincie hanteert bovendien een subsidieregeling voor gemeenten om gevaarlijke knelpunten op te lossen. Op gevaarlijke knelpunten ligt er niet altijd een direct provinciaal belang omdat het een gemeentelijke kern en een gemeentelijke weg betreft, maar de provincie denkt graag mee, vooral wanneer de capaciteit bij gemeenten soms wellicht beperkt is om goed te analyseren. Het onderzoek dat GS uitvoeren richt zich specifiek op het afwegingskader en wat het betekent voor de plekken waar gezien het afwegingskader een speciale positie voor het landbouwvoertuig wenselijk is, maar dit gezien aansluiting met de kern niet mogelijk is. Er vindt regulier overleg met de wethouders plaats waarover de gedeputeerde toezegt dat hij het punt van het landbouwvoertuig en aansluiting met de kernen nogmaals zal adresseren. Hij zegt toe dat er wordt meegedacht over de dorpskern met de gemeente Vijfheerenlanden en koppelen de bevindingen van het meedenken terug aan PS. De input uit de gesprekken met de andere gemeenten wordt daarin ook meegenomen.

De voorzitter wordt verzocht om met de andere commissievoorzitters te bespreken hoe er omgegaan dient te worden met interrupties voor fracties die niet hebben opgewaardeerd. De voorzitter hanteerde vandaag namelijk de regel dat interrupties zonder opwaardering niet zijn toegestaan. Dit staat bovendien het onderlinge debat in de weg.

9. Sluiting

De voorzitter dankt iedereen voor zijn of haar aanwezigheid en bijdragen.

Niets meer aan de orde zijnde, sluit de voorzitter de vergadering om 15.47 uur.

Toezeggingen

3. SB startnotitie Energievisie

Gedeputeerde **VAN ESSEN** zegt toe dat het college de inbreng van de fracties over de Europese regelgeving meeneemt in de Starnotitie.

5/6. SB Vervoerplannen 2024 U-OV en Syntus / SB Afschaling U-OV-concessie

Gedeputeerde **VAN SCHIE** zegt toe dat het college gaat onderzoeken waarom de mensen uit Maarsen geen regelmatige busverbinding hebben en als gevolg daarvan een onveilige overstreek moeten maken. Hij wil tevens het gesprek aangaan met de vervoerders over abonnementen waar geen gebruik meer van kan worden gemaakt als gevolg van de afschaling. Er kan dan gedacht worden aan een compensatie.

8. SB knelpunten door landbouwvoertuigen op gemeentelijke wegen

Er vindt regulier overleg met de wethouders plaats waarover gedeputeerde **VAN SCHIE** toezegt dat hij het punt van het landbouwvoertuig en aansluiting met de kernen nogmaals zal adresseren. Hij zegt toe dat er wordt meegedacht over de dorpskern met de gemeente Vijfheerenlanden en koppelen de bevindingen van het meedenken terug aan PS. De input uit de gesprekken met de andere gemeenten wordt daarin ook meegenomen.